

NATIONAL RESEARCH COUNCIL. REDISCOVERING GEOGRAPHY COMMITTEE
Rediscovering Geography. New Relevance for Science and Society.
 Washington DC: National Academy Press, 1997, 234 p.
 ISBN 0-309-05199-1

Aquest llibre vol ser una síntesi i una avaluació de la situació de la geografia als Estats Units, i ha estat elaborat pel Rediscovering Geography Committee, un comitè creat l'any 1993 per a aquesta finalitat. Aquest comitè ha tingut el suport de les principals institucions americanes, com ara el National Research Council, l'Association of American Geographers, l'Environmental Research Institute i la National Geographic Society, entre d'altres, i ha comptat amb l'assessorament de geògrafs de renom.

El llibre s'estructura en vuit capítols, els sis primers dels quals són una anàlisi dels diversos aspectes de la geografia: els temes clau que tracta, les perspectives d'on parteix, les tècniques que emprava, les contribucions que aporta en el món acadèmic o polític. Els dos capítols darrers, en canvi, adopten un caràcter més propositiu, on s'explica quina estratègia hauria de portar-se a terme per enfortir el paper de la geografia en el món acadèmic i en la societat en general.

Aquest estudi apareix en uns moments en què, als Estats Units, el nombre de llicenciats en Geografia i la demanda laboral d'aquesta disciplina ha crescut més que en d'altres carreres. Aquest augment, en canvi, no es correspon amb el fort desconeixement en molts àmbits, des de les escoles fins al govern, i especialment a la societat, de què és la geografia, quines habilitats aporta, quins usos pot tenir. Un estudi de 1986 mostrava el gran desconeixement dels joves nord-americans en cultura general geogràfica: la meitat no sabien on era Sud-àfrica, ni eren capaços d'encertar cap país de Sud-amèrica en un mapa polític. Aquest fet ha preocupat les institucions educatives i per aquest motiu s'han volgut incrementar els coneixements

geogràfics a les escoles i a la resta de la població. Tot i l'augment de llicenciats, la geografia als Estats Units és una disciplina amb pocs practicants i relativament poques universitats que imparteixin aquesta carrera. Però, per altre cantó, els elements propis de la perspectiva geogràfica, com ara el concepte de lloc o d'escala, s'estan estenent a d'altres disciplines i usos, fora de la geografia, en l'educació, en la presa de decisions.

Entre d'altres raons, aquest llibre es va escriure per enfortir les bases científiques de la geografia en uns moments de forta responsabilitat social i científica. Això és especialment necessari en uns moments de canvi social a causa de la globalització de la política, del comerç, dels problemes ambientals, de crisi de la ciència nomotètica, etc. Aquest pot ser, doncs, un context propici, segons els autors, per al «redescobriments de la geografia».

Els capítols que avaluen l'estat actual de la geografia han estat dividits de la manera següent: «geografia i qüestions clau», «perspectives geogràfiques», «tècniques en geografia», «contribució de la geografia al coneixement científic» i «presa de decisions».

Les qüestions clau de la geografia no han de ser, segons els autors, el coneixement dels noms de llocs, rius, muntanyes, coneixements qualificats de massa neutres i poc útils per a l'acció. Han de ser, per contra, aquells que responguin a preguntes com ara: per què aquest fenomen ocorre en uns llocs i no en uns altres? Per què fenòmens que succeeixen a una escala, afecten una altra escala? Els interessos de la geografia, s'apunta, han de ser aquells que siguin útils a la societat. Els autors posen com a exemple diverses temàtiques

útils, com ara el benestar econòmic, la degradació ambiental, el conflicte ètnic, la salut, el canvi climàtic o l'educació. Les recerques han de ser útils, per tant, als científics, als polítics, als educadors i al sector privat. Des d'aquest punt de vista altament pragmàtic, no sembla que hi hagi lloc, doncs, per als temes d'investigació que no siguin útils a cap d'aquests col·lectius.

El capítol sobre les perspectives geogràfiques és molt més dens, i més interessant. Es tracta, primerament, d'una introducció als conceptes de lloc, interdependència entre llocs i entre diverses escales. Tot i que el concepte de lloc es desenvoluparà en capítols posteriors, en aquest sorprèn que el concepte de lloc es limiti a la definició que en feia Hägersrand l'any 1970. Per altre cantó, es defensa que la geografia és una ciència, tradicionalment, de síntesi, que integra les dinàmiques ambientals i socials sobre el territori. Tot i aquesta premissa, aquesta afirmació no s'acaba de demostrar en els exemples que es van proposant, ja que es veu una diferenciació força dràstica entre uns estudis de marcat caràcter social i uns altres de fort pes físic, amb un gran predomini dels primers. La representació de l'espai és la tercera dimensió de les perspectives geogràfiques, i mostra la cartografia, sobretot la digital, com un instrument amb grans potencialitats. Finalment, les epistemologies geogràfiques són l'última perspectiva descrita. Aquest apartat és sorprenent, especialment des del punt de vista europeu. Pels autors de la publicació, la història epistemològica de la geografia comença després de la Segona Guerra Mundial, amb el positivisme quantitatiu. Abans d'aquesta data no sembla que hi hagués cap més epistemologia ni altres maneres de fer geografia. Així doncs, la gènesi epistemològica de la geografia comença amb la geografia quantitativa, i la reacció posterior al quantitativisme és el que fa sorgir els enfocaments marxistes, culturals, feministes, postco-

lonials... Un fet destacable que es troba al llarg de tot el llibre, i que segurament explica aquest *lag*, és que els autors citats en els diversos exemples són únicament, amb poquíssimes excepcions, nord-americans. La pràctica de la geografia descrita en aquesta publicació està exclusivament centrada en els Estats Units, sense interferències, ni teòriques ni pràctiques, d'altres països.

El capítol següent, «Tècniques en geografia», fa un repàs interessant de les tècniques d'observació, representació i anàlisi de les dades geogràfiques. El text va acompanyat d'uns quadres molt útils que exposen exemples pràctics d'investigacions que han utilitzat aquestes tècniques. Les tècniques que s'hi exposen amb més profunditat, i que representen un diferencial de la geografia davant altres disciplines, són els sistemes d'informació geogràfica (SIG) i l'estadística i la modelització espacial. Tot i els avenços fets en l'anàlisi amb SIG, els autors auguren que el desenvolupament futur d'aquestes tecnologies serà encara molt més gran. Tal com s'escriu, «un geògraf educat fa vint-i-cinc anys quedaria sorprès de les tècniques de SIG actuals; però quedaria encara més astorat del que no s'ha fet encara [...]: la unió del SIG i l'estadística complexa» (p. 57).

El capítol titulat «Contribució de la geografia al coneixement científic» és un excel·lent síntesi dels enfocaments de la geografia contemporània, encara que només s'hi citin geògrafs angloamericans. S'hi desenvolupen àmpliament els conceptes de lloc (*the distinctiveness of Place*), la complexitat dels processos territorials (*territoriality*), els sistemes complexos, la interdependència entre escales territorials, tot descrivint múltiples exemples on es veu reflectida la utilitat d'aquestes teories. S'hi citen estudis interessants que mostren l'aportació de la geografia en diversos camps com ara l'econòmic (explicació dels canvis de patró en la localització de les empreses als EUA, el sorgiment del

Silicon Valley), el demogràfic (conflicte i població a Los Angeles, patrons de migració regional als EUA) o el climatològic (climatologia urbana, afectació dels focs a Sud-amèrica).

El sisè i últim capítol, que explica què és i per a què serveix la geografia, està dedicat a la contribució de la geografia en la presa de decisions, a l'actuació en el món de les polítiques públiques i dels negocis. Com és natural, el gran volum de les decisions on la geografia hi té un pes important ha estat en el primer camp, les polítiques públiques. A escala regional i local, els receptors principals dels estudis geogràfics han estat les polítiques urbanes, els responsables dels recursos hídrics i les empreses de màrqueting comercial. Un exemple curiós de pràctica geogràfica fa referència als tribunals. Com s'hi explica, els geògrafs són cridats sovint a les corts de justícia per testificar, com a observadors experts, a favor o en contra de la legalitat de certes polítiques, especialment ambientals. No crec que es puguin comptabilitzar gaires casos com aquests en el nostre país. A nivell nacional, la recerca geogràfica ha servit per prendre decisions en diversos camps, com ara la política energètica, la distribució electoral, la reestructuració econòmica, la planificació de seguretat nuclear i el risc d'inundacions. Finalment, a nivell internacional, els geògrafs han ajudat a donar indicacions sobre el canvi climàtic o la reestructuració política i econòmica global.

La segona part del llibre correspon a l'apartat proactiu de la reflexió. En els dos últims capítols es recepten una sèrie de mesures per enfortir la geografia com a ciència i difondre-la a la societat. En aquest sentit, els autors aprofiten també per assegurar que la geografia pot ajudar a fer dels Estats Units una nació millor, i no s'estalvien un cop d'efecte patriòtic esmentant que el primer geògraf d'Amèrica seria el president Thomas Jefferson, que el 1781 publicava

l'obra geogràfica *Notes on the State of Virginia*.

Les recomanacions són diverses, però les podríem agrupar en dues. En primer lloc, es proposa que la recerca en geografia hauria de dirigir-se cap a unes àrees prioritàries, accentuant el valor que pot aportar en els estudis de col·laboració amb altres disciplines, com ara l'economia, la sociologia, la biologia, etc., és a dir, la multidisciplinarietat. Les recerques proposades es dirigirien a: l'estudi dels sistemes complexos amb l'aplicació de models matemàtics, els canvis globals de la terra (polítics, econòmics, ambientals, etc.), l'estudi del continuum global-local i el seu moviment transescalar, la comparació de casos d'estudi a través de sèries llargues de dades i, finalment, la representació espacial de cartografia amb SIG.

Amb tot, els autors creuen que la contribució de la geografia no ha de ser només en el camp de la recerca, sinó també en tots els nivells educatius, fomentant l'ús de tècniques multimèdia i altres recursos educatius innovadors. En segon lloc, per tant, es planteja la necessitat d'augmentar els coneixements geogràfics en l'ampli ventall educatiu, tant en les escoles com en la resta de la societat. I aquests objectius han de ser liderats per les múltiples organitzacions i associacions que tenen un interès directe en la geografia. Hem de tenir en compte, en aquest cas, que el context americà, tant de les escoles com de la població, és força diferent de l'uropeu.

Així doncs, en definitiva, si se segueixen aquestes recomanacions, la geografia, la societat i el país en sortiran beneficiats. Aquest és el missatge optimista que vol difondre, de manera molt correcta, el text que acabem de comentar.

Jaume Feliu i Torrent
Universitat de Girona
Secció de Geografia
jaume.feliu@udg.es